

ACC. N:R M. 9144:1-4.

Landskap: *Västergötland* Upptecknat av: *Linnaeus Linnaeusson*
Härad: *Gärene, Kulling, Skänning* Adress: *Fåglarvik*
Socken: *Hov, S. Härene, Tränberg* Berättat av:
Uppteckningsår: *1943* Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*Engelskt o. skotskt inflytande på det
svenska jordbrukets utveckling.*

L.u.F. 45

Skriv endast på denna sida!

L. U. F. 45.

M. 9144:1.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skotskt inflytande på svensk fårskötsel.

Västergötland.

I början av 1740-talet kom en skotte vid namn Alexander Blackwell över till Sverige. Såsom varande en mycket lärd man och framstående agronom lyckades han vinna Jonas Alströmers bevägenhet, och denne rekommenderade honom hos de ledande inom hattpartiet, d. v. s. det parti som då satt vid makten. Och intresserade för landets näringar, som dessa voro, ställde de en gård vid namn Allestad, belägen i Hovs socken, Gäsene härad, till skottens förfogande. Men Blackwell var ej den mönsterlantbrukare, han gav sig ut för. Detta framgår av Carl von Linnés Wästgöta resa. Men däremot tycks han ha haft en viss framgång med sitt schäferi.

Hov sn.

Härom berättas följande:

"De hade massor av får på Allestad under Jonas Alströmers tid, och det var skottska herdar som vaktade dem. Det var på den tiden de bättre fårraserna infördes till Sverige."

Så långt sagesmannen. Blackwells namn har gemene man glömt, Men Alströmers namn har man i minne, och detta har fått träda i den förres ställe. Sagesman: Johan Mood, f. 1848, d. 1940.

M. 9144: 2.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nonnen på Degeberg.

Västergötland.

Som ung företog Nonnen en resa till Skottland för att studera lantbruk. Fadern följde honom till båten i Göteborg. På återvägen träffade han en av sina vänner och berättade då om sonens resa och meningen med densamma.

S. Härene

- Stackars son, sade vännen, har han inte bättre förstånd än att han ska bli bonde.

Han antog nämligen, att sonen saknade begåvning för andra studier och att det var därför han nödgades slå sig på lantbruk,

Återkommen från Skottland anlade Nonnen Sveriges första lantbruksinstitut i Degeberg. Men han hade svårt för att få debet och kredit att gå ihop och anhöll därför om statsunderstöd. Då ärendet kom före i riksdagen, yttrade en ledamot från Skaraborgs län;

- Nonnen, den är ju så dum, så den odlar roser på akra, Den är inget understöd värd.

Med rosor på åkrarna åsyftade riksdagsmannen klöverodlingen, som han betraktade som ett utslag av fåneri.

En av Nonnens vänner gav honom det rådet, att sätta upp ett

M. 9144:3.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

brännvinsbränneri, ty på så sätt skulle han kunna skaffa sig er-
foderliga inkomster. Men då svarade Nonnen:

- Det må gå med min ekonomi hur det vill, men att bygga mitt
välstånd på folkets ruin, det gör jag inte.

Bland dem som studerade lantbruk på Degeberg var en rättare
från Ribbingsberg. Här fick han bl. a. lära sig att så med båda
händerna, och det var detta som mer än något annat intresserade
bönderna på hemorten. När man berättade härom, sade man:

- Spektorn på Ribbingsberg har vart på Degeberg och lärt sig
att så med bägge näva.

Sagesman; Aron Andersson, född i Södra Härene 1867, vistas
numera på Sine ålderdomshem. f. d. lantbrukare.

Stor gård i Södra Härene.

Fåglavik i, aug. 1943.

Aron Andersson

M. 9144:4.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Halvengelska plogar.

Västergötland.

Under åren 1863-66 tjänade sagesmannen dräng på Skattegården i Trässbergs socken, söder om Lidköping, och om den tidens plogar meddelar han bl. a. följande;

Trässberg sn.

Men på den tiden, jag kom i tjänst, hade bönderna på slätten, särskilt de som hade stora gårdar, övergått till ett slags plogar som de kallade för Halvengelska. Själva plogkroppen var av järn men plogås och styre av trä. Det var vådligt stora och tunga plogar, de måste ha minst två par dragare före. Så det var inga plogar som lämpade sig för småbönder.

Sagesman: Johan Mood, född i Källunga sn 1848, död i Hudene 1940, soldat.

Anm. Antagligen importerades de plogdelar, vilka voro av järn, under det ås och styre tillverkades av snickare på hemorten.

Fåglavik i aug. 1943

Knut Eriksson

M. 9144

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Fåglaavik den 10 aug. 1943.

Brev

Till

Lunds Universitets Folkminnesarkiv,

Lund.

Landsmålsarkivet i Uppsala sände mig någon gång i februari en frågelista rörande engelskt och skotskt inflytande på det svenska jordbrukets utveckling. Listan har blivit ligande, detta väl närmast av den orsaken att jag inte haft något av vikt att meddela. Vid granskning av äldre anteckningar har jag dock funnit ett par uppgifter som måhända kan vara av intresse.

Högaktningssfullt

Kimmo Rommelspång